

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 24511
Tarih: 03.04.2023

80147

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya YANIK* tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK
Van Milletvekili

Otizmin, insanların iletişimini ve dünya ile ilişkisini etkileyen, hayat boyu devam eden nörogelişimsel bir engel ve kendi içerisinde sonsuz bir çeşitlilik ve varyasyon barındıran durum olduğu bilinmelidir. Sosyal iletişim ve etkileşim farklılıkları, duysal işleme farklılıkları, stim yapmak, özel ilgi alanlarına sahip olmak gibi özellikler otistik bireylerin hassasiyetleridir. Dış dünyadan gelen tetikleyiciler nedeniyle otistik kişilerde duygusal çöküşler ve kapalı çöküşler görülebilmektedir. Ses ve ışık hassasiyeti dışında başka tetikleyiciler de çöküşleri çoğaltabilmektedir. Deprem yaşanan illerdeki tüm engelliler gibi özellikle otistiklerinde çok büyük güçlüklerle karşı karşıya kaldığı bilinmelidir.

Duyuları uyaran bir davranış olarak stim yapmak otistik bireylerde daha yoğun yaşanan bir durumdur. Ellerini sallamak, sağa sola veya ileri geri sallanmak, farklı dokulu bir şeylere dokunmak, bir şeyler koklamak veya bir şeyler çiğnemek stim hareketlerine örnek olarak gösterilebilir. Otistikler stim hareketlerini duysal ve duygusal durumları düzenlemek veya iletişim amaçlı kullanabilirler. Otistikler beyinleri yorulduğunda veya bir rahatsızlık hissettiklerinde stim yaparak rahatlayabilirler. Duysal hassasiyeti fazla olan kişiler de maruz kaldığı duyuların yarattığı rahatsızlıkla başa çıkmak için stim yapabilir. Duysal hassasiyeti az olan kişiler de ihtiyacı olan duysal girdiye ulaşmak için stim yapabilir. Kendilerine veya başkalarına zarar verme olasılığı olan stimleri engellemek yerine stimin amacını tespit edip aynı amaca hizmet edecek zararsız başka bir stimle değiştirme yoluna gidilmesi gerekebilmektedir. Otistiklerin genellikle kendilerine özgü bir etkileşim biçimleri olduğundan ve otistik olmayanlar bu durumları anlamakta güçlük çekmekte bu nedenle iletişim kurdukları otistik kişilere yönelik kaba veya ayrımcı bir tutum alabilmektedir. Genel olarak engellilere yönelik ayrımcı ve ötekileştirici tutum özel olarak otistiklere karşı daha da ağır yaşanmaktadır. Nöro tipik bireylerin nöro çeşitli ve engelli bireylere karşı nasıl bir tutum içerisinde olması gerektiğine dair eğitim ve farkındalık çalışmaları yeterli olmadığından sistematik bir ayrımcılık durumu yaşanmaktadır.

Nöro-çeşitliler ve özellikle otistiklere yönelik eğitim ve bakım adı altında şiddet, kötü muamele ve eziyet içeren uygulamalar dönem dönem kamuoyuna yansımaktadır. Genel olarak "büyük bir kapatılma" yaşayan engellilere yönelik bu insan hakları ihlali düzenine

20148

son verilmeli özel olarak da otistiklerin bedensel bütünlüğüne, kişisel dokunulmazlığına ve can güvenliğine yönelik hakları korunmalıdır. Türkiye’de otistiklere eğitim adı altında işkence yapılmaktadır. Bu alanda alternatif eğitim ve iletişim yöntemlerine dair güncel gelişmeler de yaşanmaktadır. Kamunun denetiminde olan bakım evlerine gerekli bütçe ve kadro sağlanarak insan onuruna yakışır bakım ve eğitim desteği verilmelidir. Türkiye’de 350 bine yakın otistik yurttaşın ve ailelerinin yaşam koşullarının iyileştirilmesi amacıyla ailelerin taleplerini esas alan bir yeni politika için ilgili bakanlıkların kapsamlı bir program ve erdemli bir kamu hizmeti için inisiyatif alması gereklidir.

Bu bağlamda:

- 1) Türkiye’de otistik kaç kişi mevcuttur? Yaş, cinsiyet, eğitim durumuna göre dağılımı nedir? Otistiklere ve ailelerine sunulan sosyo-ekonomik destekler nelerdir?
- 2) Otistiklere yönelik eğitim hizmetleri kapsamında ailelerin, bakıcıların ve eğitimcilerin otistiklerin bedensel bütünlüğüne zarar veren, kişisel dokunulmazlıklarını ihlal eden pratiklerinin sonlandırılması amacıyla bir girişim başlatacak mısınız?
- 3) Otistik olmayan nöro-tipik bireylerin otistiklerle doğru bir iletişim kurabilmesi amacıyla yürütülen eğitim ve farkındalık çalışmalarınız mevcut mudur?
- 4) Otistik olmayan bireylerin, stim atmak, nöro çeşitli olmak ve benzeri durumlar hakkında ve engelliliğe ilişkin temel haklar konusunda farkındalık sahibi olması için yürütülen çalışmalar nelerdir?
- 5) Bakım evlerinde otistik bireylere yönelik yapılan mobing, şiddet, kötü muamele ve benzeri uygulamaların önlenmesi için alınan tedbirler nelerdir?
- 6) Kaldığı bakımevinde işkence sonucu yaşamını yitiren Mehmet Eres ve yine kaldığı bakımevinde işkence gören Sinan G. vakaları hakkında yürütülen soruşturmalar ne aşamadır? Bu kapsamda görevden uzaklaştırılan ve yaptırıma maruz kalan kamu görevlisi sayısı kaçtır? Benzeri vakaların önlenmesi amacıyla alınan tedbirler nelerdir?
- 7) Deprem bölgesinde yaşayan otistik birey sayısı kaçtır? Deprem nedeniyle göç eden otistik birey sayısı kaçtır? Depremden etkilenen otistiklere yönelik sunulan sosyo-ekonomik ve psikolojik destekler nelerdir?
- 8) Türkiye’de genel olarak engellilere özel olarak da otistiklere yönelik ayrımcılığı önlemek amacıyla hangi tedbirleri uygulayacaksınız?